
Når det å redde liv blir en forbrytelse

KRONIKK

GEIR STRAY ANDREASSEN

geir.stray@me.com

Geir Stray Andreassen er pensjonert overlege ved Ortopedisk avdeling, Oslo universitetssykehus, Ullevål. Han har vært i Gaza mer enn 20 ganger de 10–12 siste årene, hvorav fem ganger under siste krig. Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

Etter det grusomme terrorangrepet mot Israel 7. oktober 2023 har mange av våre legekolleger og andre helsearbeidere i Gaza opplevd svært traumatiske hendelser.

ANGREP PÅ SYKEHUS: Shifa-sykehuset i Gaza har vært mål for flere angrep, beleiringer og kraftige kamphandlinger i løpet av krigen. Det har ført til store ødeleggelser. Foto: Hilde Volland

Helsearbeidere i Gaza arbeider under svært krevende forhold. Alle sykehus har i løpet av krigen blitt angrepet og ødelagt, og de gjenværende institusjonene er sterkt overbelastet. Det har vært stor mangel på mat, medisiner, utstyr og drivstoff. Arbeidet har vært døgkontinuerlig, uten hvile.

Høye tapstall

Helsearbeidere i Gaza har vært utsatt for en enorm psykisk og fysisk belastning, preget av gjentatte evakueringer, daglige bombinger og tap av familie, venner og kollegaer. Mer enn 1 700 har mistet livet [\(1\)](#), og mange flere har blitt skadet mens de utførte sitt arbeid, enten under angrep på sykehus eller når de forsøkte å redde skadde.

SATT UT AV DRIFT: Kamal Adwan Hospital i Gaza ble systematisk angrepet, stormet og til slutt satt ut av drift gjennom en rekke militære operasjoner mot slutten av 2024. Sykehuset er nå ute av funksjon. Her er bildet fra en av operasjonsstuene. Foto: Geir Stray Andreassen

Forholdene palestinske fanger møter i israelske fengsler har også fått omfattende kritikk. Situasjonen beskrives som preget av overfylte celler, mangelfull helsehjelp, begrensede muligheter for familiekontakt og fysisk mishandling og/eller tortur under avhør [\(2–6\)](#).

Brutale forhold

Etter flere opphold under krigen har jeg møtt palestinere som har sittet i israelske fengsler og delt rystende historier. En kollega gjorde spesielt sterkt inntrykk. Han hadde tilbrakt elleve måneder i tre forskjellige fengsler og beskrev en hverdag preget av ydmykende behandling, overfylte celler, vakthunder som siklet, klorte og urinerte på fangene som var bakkbundet, og knappheten på mat var konstant. Han fortalte at både han og mange andre ble utsatt for regelmessige slag og at han selv hadde fått ribbeinsbrudd to ganger.

En venn som aldri kom tilbake

Dr. Adnan al-Bursh var leder for den ortopediske avdelingen ved Shifa-sykehuset og en høyt respektert lege i Gaza. Jeg jobbet tett med ham i flere perioder siden 2014, og vi hadde regelmessig kontakt. I meldingene han sendte etter 7. oktober, beskrev han grusomme forhold ved sykehuset. I en av de siste meldingene fortalte han at han selv hadde blitt skadet i et bombeangrep. Så tok meldingene brått slutt. Kort tid etter ble det bekreftet at han var arrestert. I fire måneder visste verken familien eller kollegaene noe om skjebnen hans. Så kom dødsbudskapet. Ifølge FNs menneskerettighetskontor og den israelske menneskerettighetsorganisasjonen HaMoked er det indikasjoner på at han døde som følge av tortur [\(7, 8\)](#). Familien har fortsatt ikke fått utlevert levningene hans.

OGSÅ AMBULANSER ER KRIGSMÅL: Ifølge Ministry of Health i Gaza har over 60 ambulanser blitt direkte beskutt eller truffet i forbindelse med kamphandlinger. Foto: Geir Stray Andreassen

«Ifølge FNs menneskerettighetskontor finnes det indikasjoner på at han døde som følge av tortur. Familien har fortsatt ikke fått utlevert levningene hans»

Når paracetamol er piece of gold

Dr. Mohammed Obeid, en erfaren ortopedisk kirurg som er godt kjent blant norske kollegaer, har sittet fengslet i nærmere 14 måneder etter pågripelsen på sykehuset. Jeg har selv arbeidet med ham, og han delte dramatiske historier fra tiden da sykehuset var beleiret i 12 dager (9, 10), inkludert da han ble truffet av et streifskudd fra en snikskytter mens han var på jobb. Til tross for den konstante faren fortsatte han og kollegene å behandle pasientene, uten mulighet til å forlate sykehuset eller få nødvendig medisinsk støtte.

Bare to måneder senere ble sykehusdirektør og pediater Hussam Abu Safiya arrestert på samme sykehus som Obeid ble arrestert (11). Han sitter også fortsatt i israelsk fengsel. Både Amnesty International og andre organisasjoner har krevd løslatelse av Abu Safiyas.

UTSATT HELSEPERSONELL: Et rasert sykerom på Kamal Adwan Hospital i Nord-Gaza. Sykehuset ble systematisk angrepet, stormet og til slutt satt ut av drift mot slutten av 2024. Sykehuset er nå helt ute av funksjon. 27. desember gikk sykehusdirektør og barnelege Hussam Abu Safiya, iført legefrakk, gjennom en ødelagt gate og inn i en israelsk stridsvogn, der han ble arrestert. Foto: Geir Stray Andreassen

I slutten av november kom jeg i kontakt med en anestesisykepleier som hadde sittet 19 måneder i fengsel uten tiltale eller dom, fem av dem sammen med Obeid. Anestesisykepleieren var nylig blitt løslatt fra fengselet etter å ha gått ned 20 kilo i vekt. Han beskrev de samme forholdene som andre fanger jeg har snakket med: fysisk og psykisk mishandling og så lite mat at det bare holdt dem i live. Det var fravær av nødvendig helsehjelp, og paracetamol ble omtalt som *a piece of gold*. Likevel kunne han fortelle at Obeid og Abu Safiya var i live og «not to bad» selv om begge hadde hatt betydelig vekttap og ikke fikk nødvendig

medisinsk hjelp. Han kunne fortelle om at hver dag stilte de seg de samme spørsmålene: Hvorfor er vi her? Hva har vi gjort? Er det en forbrytelse å holde fast ved vår menneskelighet? Har verden glemt oss?

Ikke en unik historie

Disse historiene er dessverre ikke unike. I februar 2025 publiserte den israelske menneskerettighetsorganisasjonen Physicians for Human Rights – Israel, en uavhengig organisasjon grunnlagt av israelske leger og helsearbeidere, en rapport basert på vitnesbyrd fra 21 palestinske arresterte helsearbeidere (12). Rapporten beskriver hvordan de ble pågrepet under angrep på sykehus, ofte uten rettslig grunnlag eller formell tiltale.

Mange av de arresterte fortalte om både fysisk og psykisk mishandling, inkludert vold, trusler, seksuelle overgrep, ydmykelses, sult og isolasjon. Flere ble også nektet medisinsk behandling, og det er rapportert om bruk av hunder mot fangene.

FRAMTIDSHÅP: Tagging på en bombeødelagt moské i Gaza by. Teksten lyder: «Gaza, vi lover at vi skal bygge opp igjen». Foto: Geir Stray Andreassen

«Mange av de arresterte fortalte om både fysisk og psykisk mishandling, inkludert vold, trusler, seksuelle overgrep, ydmykelses, sult og isolasjon. Flere ble også nektet medisinsk behandling»

Vitneforklaringene kan tyde på at hovedformålet med arrestasjonene ikke var straffeforfølgelse, men å samle informasjon og etterretning fra helsearbeidere (13).

Siden 7. oktober 2023 har 431 palestinske helsearbeidere fra Gaza blitt ulovlig fengslet av israelske styrker (14). 20. oktober satt fortsatt 80 navngitte helsearbeidere fra Gaza i varetekt, fem har mistet livet i fengsel og fem er fortsatt savnet (14, 15).

I juni 2025 undertegnet 25 organisasjoner, blant dem Amnesty International og Human Rights Watch, et opprop der de krevde at Israel umiddelbart skulle løslate palestinske helsearbeidere som er ulovlig fengslet, og stanse vilkårlige interneringer og angrep på helsepersonell i Gaza og på Vestbredden (16).

«Ingen krig kan rettferdiggjøre at helsearbeidere behandles som fiender. Dette handler ikke om politikk, men om retten til å redde liv»

I oktober i år kom World Medical Association med en tydelig oppfordring til sine medlemsorganisasjoner om å fordømme angrep på helsepersonell og helseinstitusjoner under den pågående konflikten, i tråd med Genèvekonvensjonene og internasjonal humanitær rett (17).

Taushet er samtykke

Ingen krig kan rettferdiggjøre at helsearbeidere behandles som fiender. Dette handler ikke om politikk, men om retten til å redde liv. Når helsearbeidere fengsles for å utføre sitt arbeid, krenkes grunnleggende menneskelige verdier. Hvis verdenssamfunnet forblir taust, blir tausheten et samtykke.

LITTERATUR

1. OCHA. Reported impact snapshot. Gaza Strip (26 November 2025). <https://www.ochaopt.org/content/reported-impact-snapshot-gaza-strip-26-november-2025> Lest 8.12.2025.
2. B'Tselem. Welcome to Hell. The Israeli Prison System as a Network of Torture Camps. https://www.btselem.org/publications/202408_welcome_to_hell Lest 8.12.2025.
3. FN. UN report: Palestinian detainees held arbitrarily and secretly, subjected to torture and mistreat UN 31.7.2024. <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2024/07/un-report-palestinian-detainees-held-arbitrarily-and-secretly-subjected> Lest 8.12.2025.
4. Amnesty International. Israel/OPT: Horrifying cases of torture and degrading treatment of Palestinian detainees amid spike in arbitrary arrests. <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2023/11/israel-opt-horrifying-cases-of-torture-and-degrading-treatment-of-palestinian-detainees-amid-spike-in-arbitrary-arrests/> Lest 8.12.2025.

5. Human Rights Watch. Israel: Detainees Face Inhumane Treatment. <https://www.hrw.org/news/2024/07/23/israel-detainees-face-inhumane-treatment> Lest 8.12.2025.
6. Al Mezan. Israel's Policy of Deliberate Medical Neglect Aggravate Epidemics and Skin Diseases Among Palestinian Prisoners and Detainees. <https://www.mezan.org/public/en/post/46574/Israel's-Policy-of-Deliberate-Medical-Neglect-Aggravate-Epidemics-and-Skin-Diseases-Among-Palestinian-Prisoners-and-Detainees> Lest 8.12.2025.
7. Mahase E. Palestinian surgeon was assaulted before dying in Israeli detention, reports say. *BMJ* 2024; 387. doi: 39608813. [PubMed][CrossRef]
8. OHCHR. UN expert horrified by death of Gazan orthopedic surgeon in Israeli detention. <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2024/05/un-expert-horrified-death-gazan-orthopedic-surgeon-israeli-detention> Lest 8.12.2025.
9. Sveen SL. Helsearbeidere skal ha blitt avkledd og avhørt: –Jeg finner ikke ord. *VG* 23.12.2023. <https://www.vg.no/nyheter/i/RGVQgJ/israelske-styrker-paagrep-leger-og-pasienter-i-gaza> Lest 8.12.2025.
10. Front Line Defenders. Statement - Israel/OPT: Israel must cease targeting human rights defenders in the healthcare sector in the Gaza Strip. https://www.frontlinedefenders.org/sites/default/files/statement_opt_healthcare_hrds_22.12.23.pdf Lest 8.12.2025.
11. Amnesty. Release Dr. Hussam Abu Safiya! <https://www.amnesty.org/en/petition/release-dr-hussam-abu-safiya/> Lest 8.12.2025.
12. PHRI. Gaza's medical workers testimonials. https://www.phr.org.il/wp-content/uploads/2025/02/6265_DetentionReport_Testimonials_Eng.pdf Lest 8.12.2025.
13. PHRI. The plight of Gaza's medical workers in Israel custody. https://www.phr.org.il/wp-content/uploads/2025/02/6265_DetentionReport_Eng.pdf Lest 8.12.2025.
14. Duggal H, Haddad M. Who are the 95 Palestinian healthcare workers held captive by Israel? *Al Jazeera* 22.10.2025. <https://www.aljazeera.com/news/2025/10/22/who-are-the-95-palestinian-healthcare-workers-held-captive-by-israel> Lest 8.12.2025.
15. Healthcare Workers Watch. Released Gaza doctor describes torture and medical neglect in detention as Israel continues to incarcerate at least ninety-five Palestinian healthcare workers. <https://healthcareworkerswatch.org/press-releases/released-gaza-doctor-describes-torture-and-medical-neglect-in-detention/> Lest 8.12.2025.
16. Human Rights Watch. Release the Doctors: NGOs Call for the Release of Unlawfully Detained Health Workers in Gaza and the West Bank.

<https://www.hrw.org/news/2025/06/30/release-the-doctors-ngos-call-for-the-release-of-unlawfully-detained-health-workers> Lest 8.12.2025.

17. WMA. WMA Resolution Calling on the Israeli Government to Comply with the Geneva Conventions and Other Applicable Instruments of Humanitarian Law. <https://www.wma.net/policies-post/wma-resolution-calling-on-the-israeli-government-to-comply-with-the-geneva-conventions-and-other-applicable-instruments-of-humanitarian-law/> Lest 8.12.2025.

Publisert: 16. desember 2025. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.25.0747

Mottatt 1.12.2025, godkjent 8.12.2025.

Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 23. juni 2026.